

Privitak 6. Odgovori na komentare na dodatno savjetovanje o prijedlogu odluke u postupku uvođenja Eol

Br.	Autor	Zaprimljeni komentari	Odgovor
1.	A1	<p>U odnosu na točku IX. Prijedloga odluke, A1 predlaže sljedeće.</p> <p>Iako se obveza EOI ne odnosi na konkurentna područja, smatramo da je potrebno odrediti da je HT obvezan kod definiranja novih kanala komunikacije za nekonkurentna područja jasno komunicirati i planove za konkurenta područja kako bi operatori korisnici imali potpunu sliku mogućnosti korištenja veleprodajnih usluga HT-a te donijeti odluku u kojem trenutku će preći na novi komunikacijski kanal za realizaciju veleprodajnih usluga.</p> <p>Kako je ovom odlukom jasno definirano do kada HT treba omogućiti novi kanal komunikacije te paralelni rad oba kanala i za bakrenu i svjetlovodnu mrežu u nekonkurentnim područjima, smatramo da je potrebno obvezati HT da komunicira planove za eventualnu zamjenu kanala komunikacije i za konkurenta područja, bez propisivanja obveznih rokova kao što je to slučaj za nekonkurentna područja.</p>	<p>Ne prihvaća se</p> <p>U tzv. konkurentnim područjima HT-u su analizama tržišta ukinute sve regulatorne obveze te u skladu s tim HAKOM ne može određivati HT-u bilo kakve obveze, pa ni ove koje A1 predlaže. Sve veleprodajne usluge koje HT pruža na konkurentnim područjima su isključivo komercijalne prirode i pružaju se isključivo pod komercijalnim uvjetima HT-a.</p>
2.	A1	<p>Prema popisu privitaka na kraju odluke, Procjena regulatornog učinka bi trebala biti Privitak 4, a ne Privitak 3 kako je ovdje navedeno.</p>	<p>Prihvaća se</p> <p>HAKOM je ispravio omašku u tekstu odluke.</p>
3.	HT	<p>Ad. 1. HAKOM treba brisati točku II dispozitiva prijedloga Odluke s obzirom da je ista iz materijalno-pravnih razloga pogrešna.</p> <p>Točkom II dispozitiva prijedloga Odluke HT-u se određuje obveza osigurati da u veleprodajnim aktivnostima iz točke I dispozitiva (aktivacije, deaktivacije, prijave i otklon kvara za</p>	<p>Ne prihvaća se</p> <p>Točka II. prijedloga odluke na koju se u svom komentaru referira HT, glasi: <i>“Trgovačko društvo Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Radnička cesta 21 obvezno je osigurati da u veleprodajnim aktivnostima iz točke I. ne sudjeluju osobe koje su izravno ili neizravno uključene u maloprodajne aktivnosti Hrvatskog Telekoma d.d. i društava pod njegovim nadzorom.”</i></p>

	<p>veleprodajne usluge) ne sudjeluju osobe koje su izravno ili neizravno uključene u maloprodajne aktivnosti HT-a.</p> <p>Inicijalno shvaćanje ove obveze od strane HT-a je da osoblje koje je uključeno u kreiranje i provođenje maloprodajnih aktivnosti HT-a ne smije biti uključeno u poslovne strukture operatora koje upravljaju veleprodajnim reguliranim pristupnim proizvodima HT-a, što bi značilo da HAKOM pozdravlja postojeću organizacijsku strukturu HT-a u okviru koje su poslovne jedinice za maloprodaju i veleprodaju razdvojene te imaju odvojenu upravljačku strukturu (direktore, članove Uprave). Pored toga, predmetnu obvezu čitamo i na način da bi HT trebao imati implementirana pravila postupanja koja sprječavaju prelijevanje podataka dobivenih od strane veleprodajnih tražitelja pristupa prema maloprodajnoj jedinici HT-a kako bi se spriječila asimetrija informacija i neopravdana prednost HT-ove maloprodaje pred veleprodajnim tražiteljima pristupa.</p> <p>Svi ovi uvjeti već su zadovoljeni na strani HT-a time što su maloprodajne jedinice za privatne i poslovne korisnike HT-a organizacijski izdvojene i hijerarhijski svrstane pod nadležnost zasebnih članova Uprave (člana Uprave i glavnog operativnog direktora za privatne korisnike HT-a i članice Uprave i glavne operativne direktorice za poslovne korisnike HT-a), dok je poslovna jedinica za veleprodaju organizacijski izdvojena u zasebno poslovno područje koje je hijerarhijski svrstano pod nadležnost člana Uprave i glavnog direktora za korporativne poslove HT-a. Također, HT ima implementirana pravila Kineskog zida prema kojima je strogo zabranjen protok veleprodajnih informacija prema maloprodajnim poslovnim jedinicama HT-a, poštivanje tih pravila redovito se prati te se sve uočene nepravilnosti strogo kažnjavaju (radno-pravna odgovornost za povrede ugovora o radu).</p> <p>Međutim, iz obrazloženja predmetne točke prijedloga Odluke može se zaključiti da HAKOM tumači predmetnu obvezu na</p>	<p>HT pogrešno tumači ovu odredbu na način da HT-ovi tehničari koji sudjeluju u aktivnostima aktivacije/deaktivacije/otklona kvara na HT-ovim maloprodajnim uslugama, trebaju biti izdvojeni kako bi ih se razdvojilo od ostatka tehničkog osoblja HT-a koje sudjeluje u aktivnostima aktivacije/deaktivacije/otklona kvara na veleprodajnim uslugama koje HT nudi.</p> <p>Kao što je HAKOM i naveo u obrazloženju prijedloga odluke, HT-ove maloprodajne jedinice trenutno koriste HT-ove tehničare za obavljanje aktivnosti koje su istovjetne aktivnostima u postojećem veleprodajnom procesu, ali i za obavljanje drugih aktivnosti kod krajnjeg korisnika (dostava, spajanje i aktivacija CPE opreme kod realizacije maloprodajne usluge, popravak CPE opreme, prikupljanje CPE opreme prilikom deaktivacije maloprodajne usluge i slično) koje se također mogu smatrati maloprodajnim aktivnostima koje istovremeno nisu omogućene operatorima korisnicima. HAKOM je točkom I. prijedloga odluke odredio da HT mora omogućiti usluge tehničara HT-a na isti način kako su ti procesi, informacije i usluge omogućeni maloprodajnim jedinicama Hrvatskog Telekomu d.d. i društvima pod njegovim nadzorom. To znači, ako je HT-ovim maloprodajnim jedinicama omogućena usluga tehničara za aktivnosti kao što su dostava, spajanje i aktivacija CPE opreme kod realizacije maloprodajne usluge te popravak CPE opreme, prikupljanje CPE opreme prilikom deaktivacije maloprodajne usluge i slično, da isto mora biti omogućeno i operatorima korisnicima. Isto tako, ako HT i dalje ne bi omogućio te usluge tehničara i operatorima korisnicima, HT bi bio obavezan izjednačiti procese na način da te usluge onemogućiti i svojim maloprodajnim jedinicama, odnosno to bi u praksi značilo da prilikom aktivacije/deaktivacije/otklona kvara koje se obavljaju za HT maloprodajne jedinice, aktivnosti koje su istovjetne aktivnostima iz postojećih veleprodajnih usluga i aktivnosti kao što su dostava, spajanje i aktivacija CPE opreme kod realizacije maloprodajne usluge, popravak CPE opreme, prikupljanje CPE opreme prilikom deaktivacije maloprodajne usluge i slično ne bi mogli obavljati isti tehničari.</p> <p>Točkom II. prijedloga odluke HAKOM je htio prevenirati situaciju da HT-ovi tehničari prilikom obavljanja svojih aktivnosti koje su povezane s pružanjem veleprodajnih usluga ne obavljaju prvenstveno maloprodajne aktivnosti kao što su marketing i prodaja, privlačenje/akvizicija i zadržavanje korisnika, odnosno da se osigura asimetričnost informacija sukladno odredbama Preporuke o gigabitnoj povezivosti. Naime, odredba članka 29. Preporuke o gigabitnoj povezivosti, odnosi se na osoblje koje može imati informacije o planovima izgradnje/uvođenja mreža operatora</p>
--	--	--

	<p>neusporedivo stroži način od gore opisanog, tj. na način da bi određeni HT-ovi djelatnici, konkretno, HT-ovi tehničari koji sudjeluju u aktivnostima aktivacije/deaktivacije/otklona kvara na HT-ovim maloprodajnim uslugama, trebali biti izdvojeni kako bi ih se razdvojilo od ostatka tehničkog osoblja HT-a koje sudjeluje u aktivnostima aktivacije/deaktivacije/otklona kvara na veleprodajnim uslugama koje HT nudi.</p> <p>HAKOM temelji takvo tumačenje na jednoj rečenici iz točke 29. Gigabitne Preporuke, pri čemu se ta rečenica izvlači iz konteksta te se ujedno zanemaruje niz drugih odredaba primjenjivih propisa kao i sama priroda poslova koje obavljaju HT-ovi tehničari na terenu a koja ih svrstava u neutralnu kategoriju djelatnika koji obavljaju isključivo tehničke aktivnosti na terenu nevezano za aktivnosti HT-ove maloprodaje ili veleprodaje.</p> <p>Takvo tumačenje točke II dispozitiva, ako ga HAKOM uistinu zastupa, suštinski je pogrešno te protivno odredbama ZEK-a zbog niže navedenih razloga koje ispod detaljnije obrazlažemo</p> <p>I. Točkom II dispozitiva prijedloga odluke o određivanju Eol obveze, HT-u se određuje nova, drugačija i neusporedivo stroža regulatorna <u>obveza funkcionalnog razdvajanja</u>, na način protivan odredbama ZEK-a i bez primjene ZEK-om propisanih uvjeta i postupaka za određivanje takve obveze (članak 110. ZEK-a), čime HAKOM čini niz proceduralnih pogrešaka te postupa protivno primjenjivom materijalnom pravu</p> <p>Zahtjev HAKOM-a u smjeru razdvajanja tehničkog osoblja HT-a na dvije skupine osoblja koje se ne bi smjele preklapati niti kombinirati, konkretno na 1) tehničko osoblje koje obavlja tehničke aktivnosti za maloprodajne korisnike HT-a i 2) tehničko osoblje koje obavlja tehničke aktivnosti za maloprodajne korisnike operatora tražitelja veleprodajnog</p>	<p>korisnika HT-ovih veleprodajnih usluga te na osoblje koje sudjeluje u maloprodajnim aktivnostima poput prodaje, marketinga, akvizicije i zadržavanja krajnjih korisnika. S obzirom da je HT-ovo tehničko osoblje koje sudjeluje u aktivnostima koje su predmet točke Error! Reference source not found. odluke prema navodima HT-a „...organizacijski i strukturalno već razdvojeno i od maloprodajne i od veleprodajne jedinice HT-a te djeluje kao neovisan tehnički servis koji odrađuje isključivo tehničke aktivnosti bez ulaganja u strategiju, ciljeve i upravljanje bilo maloprodajnim bilo veleprodajnim poslovanjem HT-a...“, HAKOM je u obrazloženju odluke dodatno pojasnio točku II. odluke na koje se aktivnosti ista odnosi. Dakle, radi izbjegavanja bilo kakvih dvojbi, HAKOM ističe da točka Error! Reference source not found. odluke nije razlog da HT ne omogući dodatne usluge kod krajnjeg korisnika (dostava, spajanje i aktivacija CPE opreme kod realizacije maloprodajne usluge, popravak CPE opreme, prikupljanje CPE opreme prilikom deaktivacije maloprodajne usluge i slično). Međutim, ako HT ne omogući uslugu tehničara za obavljanje dodatnih usluga kod krajnjeg korisnika operatora korisnika veleprodajnih usluga (dostava, spajanje i aktivacija CPE opreme kod realizacije maloprodajne usluge, popravak CPE opreme, prikupljanje CPE opreme prilikom deaktivacije maloprodajne usluge i slično) na isti način kako je to omogućeno i maloprodajnim jedinicama HT-a, HT je obvezan izmijeniti proces za svoje maloprodajne jedinice na način da te aktivnosti neće moći obavljati isti tehničari koji će za krajnje korisnike HT-a obavljati aktivnosti koje su ekvivalentne aktivnostima iz postojećih veleprodajnih usluga.</p> <p>Nastavno na navedeno, odredba iz točke II. prijedloga odluke ostaje nepromijenjena, a obrazloženje je izmijenjeno na način da je pojašnjeno na što se odredba odnosi.</p> <p>Slijedom navedenog, HT pogrešno tumači da se HT-u određuje razdvajanje tehničkog osoblja na 1) tehničko osoblje koje obavlja tehničke aktivnosti za maloprodajne korisnike HT-a i 2) tehničko osoblje koje obavlja tehničke aktivnosti za maloprodajne korisnike operatora tražitelja veleprodajnog pristupa HT-a.</p> <p>Također, HT pogrešno zaključuje da HAKOM ovom odredbom određuje obvezu funkcionalnog razdvajanja. Ovom odredbom se nastoji omogućiti potpuna provedba Eol modela, odnosno, prema definiciji iz Preporuke o gigabitnoj povezivosti, <i>istovjetnost ulaznih proizvoda u odnosu na pristupne proizvode i povezane i pomoćne usluge potrebne za pružanje veleprodajnih ulaznih proizvoda,</i></p>
--	---	---

	<p>pristupa HT-a, moguće je jedino uz internu reorganizaciju i osnivanje nove zasebne poslovne jedinice koja bi po svojim zadacima, ciljevima, upravljanju i sustavu nagrađivanja bila odvojena od ostalih, što de facto predstavlja aktivnost „funkcionalnog razdvajanja“ unutar HT-a.</p> <p>Naime, izdvajanje samo određenih djelatnika-tehničara HT-a na način da imaju zaseban opseg poslova i da se njihove aktivnosti ograniče isključivo na određenu kategoriju krajnjih korisnika (npr. samo na maloprodajne korisnike HT-a), a za koje bi HT morao osigurati da neće obavljati druge poslove izvan propisanih okvira dopuštenih samo njima, <u>nije moguće</u> bez osnivanja zasebne poslovne jedinice koja bi imala zaseban menadžment a čiji bi opseg poslova (proizvoda i usluga kojima bi se bavila), interni budžet, ciljevi, način i uvjeti upravljanja i nagrađivanja djelatnika, kao i pravila za osiguravanje ispunjenja obveza, transparentnost postupanja po obvezama te program praćenja aktivnosti te poslovne jedinice (sve kako bi se osigurala usklađenost njenog poslovanja s propisanom obvezom) <u>morali biti unaprijed definirani.</u></p> <p>Skrećemo pažnju da sve upravo navedeno predstavlja zakonom propisane elemente odluke HAKOM-a o određivanju regulatorne obveze funkcionalnog razdvajanja iz članka 110. stavak 4. ZEK-a, te stoga zaključujemo kako HAKOM prijedlogom obveze iz točke II dispozitiva predlaže odrediti HT-u ni više ni manje već <u>novu regulatornu obvezu funkcionalnog razdvajanja iz članka 110. ZEK-a</u> bez zakonom propisanih analiza i postupaka koji su nužan preduvjet za određivanje funkcionalnog razdvajanja kao najotegotnije regulatorne obveze za SMP operatora koju sadrži ZEK.</p> <p>Prema članku 110. ZEK-a, obveza funkcionalnog razdvajanja određuje se isključivo kao iznimna mjera razdvajanja aktivnosti povezanih s pružanjem određenih veleprodajnih usluga pristupa u zasebnu poslovnu jedinicu, i to samo ako HAKOM utvrdi da unatoč određivanju i primjeni ostalih regulatornih</p>	<p><i>pružanje usluga i informacija internim i vanjskim tražiteljima pristupa pod istim uvjetima, uključujući cijenu i kvalitetu razina usluge, u istim vremenskim okvirima uz primjenu istih sustava i postupaka te s istim stupnjem pouzdanosti i uspješnosti.</i></p>
--	---	--

obveza (obveze iz članaka 102. do 107. ZEK-a) nije ostvareno djelotvorno tržišno natjecanje.

Dakle, obveza funkcionalnog razdvajanja ne određuje se u okviru neke druge regulatorne obveze, npr. kao što je to slučaj kod određivanja regulatorne obveze istovjetnosti pristupa koja se određuje u okviru regulatorne obveze nediskriminacije, već je riječ o zasebnoj, osobito strogoj i iznimno primjenjivoj regulatornoj mjeri koja se određuje samo uz ispunjenje zakonom propisanih uvjeta.

Takva **iznimna mjera** određuje se **u skladu s člankom 101. stavak 4. ZEK-a** prema kojem regulator može „u iznimnim okolnostima“ odrediti SMP operatoru i obveze u vezi s pristupom koje nisu utvrđene u člancima 102. do 107. te 109. i 113. **ako prethodno podnese zahtjev Europskoj Komisiji i ako Komisija odlukom ovlasti regulatora za određivanje takvih obveza.**

Člankom 110. st. 3. propisani su i elementi koje takav prijedlog Komisiji mora sadržavati a to su:

- 1) Dokazi koji opravdavaju ocjene HAKOM-a da unatoč već određenim regulatornim obvezama iz članaka 102. do 107. ZEK-a, i dalje nije ostvareno djelotvorno tržišno natjecanje
- 2) Obrazloženu procjenu da su izgledi za djelotvorno i održivo tržišno natjecanje temeljeno na infrastrukturi unutar razumnog roka neznatni ili ne postoje
- 3) Analizu očekivanog utjecaja na HAKOM, na SMP operatora a osobito na radnike zasebne poslovne jedinice, na područje elektroničkih komunikacija u cjelini, na poticaje za ulaganja u to područje, i to osobito s obzirom na potrebu osiguravanja društvene i zemljopisne povezanosti, te na druge dionike na tržištu, uključujući osobito očekivani utjecaj na tržišno natjecanje

- 4) Analizu razloga koji opravdavaju određivanje regulatorne obveze funkcionalnog razdvajanja kao najdjelotvornijeg načina provedbe regulatornih obveza, u svrhu rješavanja utvrđenih poteškoća u tržišnom natjecanju.

HT nije upoznat s time da je HAKOM ikada pripremio prijedlog za Europsku Komisiju koji bi sadržavao gore navedene elemente s ciljem određivanja HT-u regulatorne obveze funkcionalnog razdvajanja u odnosu na tehničko osoblje HT-a. S obzirom da bi takav prijedlog svakako trebao biti predmetom javne rasprave prije njegovog upućivanja prema Komisiji (jer bi se radilo o dokumentu kojim se HT-u predlaže odrediti najstrožu regulatornu obvezu iz kataloga regulatornih obveza koje propisuje ZEK), a da takve javne rasprave nije bilo zaključujemo da HAKOM nije izradio takav dokument niti ga uputio Europskoj Komisiji prije otvaranja javne rasprave o prijedlogu odluke o određivanju EoI obveze, u okviru kojeg HAKOM namjerava odrediti HT-u takvu novu regulatornu obvezu, što predstavlja ozbiljnu proceduralnu povredu.

Dalje, prema stavku 4. članka 110. ZEK-a, prijedlog odluke HAKOM-a o određivanju regulatorne obveze funkcionalnog razdvajanja **mora sadržavati sve elemente koji su nužni za određivanje prirode i razine razdvajanja**, koje smo iznad već popisali kao elemente koji su nužni za izdvajanje bilo kojeg dijela poslovanja/zaposlenika HT-a u zasebnu cjelinu (definiranje opsega poslova tj. proizvoda i usluga kojima bi se bavila, internog budžeta, ciljeva, načina i uvjeta upravljanja i nagrađivanja djelatnika, kao i pravila za osiguravanje ispunjenja obveza, transparentnosti postupanja po obvezama te programa praćenja aktivnosti te poslovne jedinice (sve kako bi se osigurala usklađenost njenog poslovanja s propisanom obvezom).

Suprotno ovome, prijedlog odluke HAKOM-a koji je predmet ove javne rasprave a u okviru kojeg se kroz spornu točku II

dispozitiva želi HT-u nametnuti regulatorna obveza funkcionalnog razdvajanja HT-ovih tehničara, **ne sadrži niti jedan od elemenata propisanih u stavku 4. članka 110. ZEK-a.**

I dodatni element kojeg je HAKOM također potpuno zanemario, a koji je neodvojivo vezan uz određivanje obveze funkcionalnog razdvajanja, je da se **regulatorna obveza funkcionalnog razdvajanja može odrediti isključivo i samo u okviru postupka analize tržišta**, nakon što je u tom postupku utvrđeno da su ispunjeni uvjeti propisani stavkom 3. u članku 110. ZEK-a, a u kojem postupku onda HAKOM, kada dobije odobrenje Komisije za određivanje najteže regulatorne obveze funkcionalnog razdvajanja, dodatno odlučuje hoće li i dalje zadržati ostale regulatorne obveze na snazi na predmetnim mjerodavnim tržištima, kao i treba li na drugim mjerodavnim tržištima koja su povezana s pristupnom mrežom odrediti/ukloniti neke regulatorne obveze, sve sukladno postupcima iz članka 100. ZEK-a (postupak analize tržišta).

Suprotno svemu navedenome, HAKOM kroz prijedlog odluke o određivanju uvjeta implementacije EoI obveze, dakle ne kroz postupak analize tržišta već kroz postupak u okviru kojeg se jedna od prethodno određenih regulatornih obveza detaljnije raspisuje, namjerava odrediti HT-u i dodatnu regulatornu obvezu funkcionalnog razdvajanja bez ispunjenja zakonom propisanih uvjeta, što dovodi do niza proceduralnih i materijalno-pravnih pogrešaka uslijed kojih je predmetna točka prijedloga odluke HAKOM-a nezakonita.

II. Pozivanje na točku 29. Preporuke EK o gigabitnoj povezivosti kao na pravnu osnovu za određivanje obveze funkcionalnog razdvajanja HT-ovog tehničkog osoblja suštinski je pogrešno i promašeno

U obrazloženju prijedloga Odluke HAKOM se poziva na jednu rečenicu iz točke 29 Preporuke EK o gigabitnoj povezivosti kao

na pravni temelj za određivanje obveze izdvajanja tehničara HT-a u zasebnu cjelinu, ali pri tom predmetnu rečenicu izvlači iz konteksta, zanemarujući sve gore navedeno o regulatornoj obvezi funkcionalnog razdvajanja kao i činjenicu da točka 29. Preporuke EK ni na koji način ne daje regulatoru ovlaštenje naložiti funkcionalne i strukturalne promjene u organizaciji SMP operatora.

Naime, točka 29 Preporuke EK govori o problematici asimetričnosti informacija između SMP operatora i operatora korisnika reguliranih veleprodajnih usluga te u tom kontekstu daje preporuku regulatorima na koji način i kojim sredstvima spriječiti SMP operatora da zlouporabi podatke dobivene od operatora korisnika o planovima uvođenja usluga od strane operatora (npr. preporuka dostave godišnjih izvješća SMP operatora u kojem dokumentira svoju praksu sprječavanja dijeljenja osjetljivih veleprodajnih podataka).

Konkretan i cjelovit tekst točke 29. Preporuke EK je:

Asimetričnost informacija

29. Ako veleprodajni sektor operatora sa značajnom tržišnom snagom ima saznanja o planovima uvođenja tražitelja pristupa, nacionalna regulatorna tijela trebala bi urediti da se takve informacije ne dijele s maloprodajnim sektorom tog operatora kako on ne bi stekao neopravdanu prednost nad konkurencijom. Nacionalna regulatorna tijela trebala bi barem urediti da osoblje koje sudjeluje u maloprodajnim aktivnostima operatora sa značajnom tržišnom snagom nije uključeno u operaterove poslovne strukture koje su izravno ili neizravno odgovorne za upravljanje pristupom veleprodajnim ulaznim proizvodima. Nacionalna regulatorna tijela mogu zahtijevati od operatora sa značajnom tržišnom snagom da dostavi godišnje izvješće u kojem dokumentira:

- a) *svoju praksu sprečavanja dijeljenja osjetljivih informacija između svojih veleprodajnih i maloprodajnih sektora;*
- b) *eventualne navode o kršenju toga;*
- c) *eventualne korektivne mjere koje je poduzeo.*

Dakle, ključni element točke 29. Preporuke EK odnosi se na problematiku asimetričnosti informacija i izazove koji mogu nastati ako bi podaci o planovima razvoja alternativnih operatora, ukoliko su isti uopće dostupni veleprodajnoj jedinici SMP operatora, postali dostupni maloprodajnoj jedinici SMP operatora. U tom slučaju bi regulator trebao osigurati da takvog protoka informacija o razvoju mreže i/ili napretku konkurenata (tražitelja veleprodajnog pristupa) ne bude kako bi se spriječilo da maloprodajna jedinica SMP operatora na temelju takvih povlaštenih i povjerljivih informacija ostvaruje konkurentsku prednost pred tražiteljima veleprodajnog pristupa.

U tom kontekstu treba tumačiti i rečenicu koju HAKOM izdvaja iz točke 29 Preporuke EK te je citira u obrazloženju prijedloga Odluke, a koja kaže kako regulatori trebaju osigurati da osoblje koje sudjeluje u maloprodajnim aktivnostima SMP operatora ne bude uključeno u poslovne strukture operatora koje su odgovorne za upravljanje pristupom veleprodajnim ulaznim proizvodima.

Dakle, ovu rečenicu moguće je tumačiti jedino na način da je njen cilj spriječiti da osobe koje formiraju marketinšku i poslovnu maloprodajnu strategiju i proizvode, nastup na tržištu i općenito poslovne ciljeve maloprodaje SMP operatora, dobiju strateški osjetljive informacije o planovima razvoja mreže i napretku tražitelja veleprodajnog pristupa, kako bi se spriječila zlouporaba takvih informacija od strane maloprodaje SMP operatora. Točka 29. nigdje ne navodi da bi se tehničko osoblje SMP operatora koje odrađuje isključivo

	<p>tehničke aktivnosti na terenu trebalo promatrati kao problematično u ovom kontekstu.</p> <p>Tehničko osoblje nema pristup podacima o poslovnoj strategiji, ciljevima ili planovima HT-ove maloprodaje niti je na bilo koji način uključeno u poslovne strukture SMP operatora koje su na bilo koji način odgovorne za upravljanje pristupom veleprodajnim ulaznim proizvodima, pa da bi mu bile dostupne informacije o poslovnim strategijama, razvoju i napretku veleprodajnih tražitelja pristupa. Riječ je isključivo o osoblju koje odrađuje dodijeljene tehničke aktivnosti bez ulazanja u bilo kakve strateške ili druge poslovne aktivnosti (bilo kojeg operatora).</p> <p>Naime, tehničko osoblje HT-a organizacijski je i strukturalno već razdvojeno i od maloprodajne i od veleprodajne jedinice HT-a te djeluje kao neovisan tehnički servis koji odrađuje isključivo tehničke aktivnosti bez ulazanja u strategiju, ciljeve i upravljanje bilo maloprodajnim bilo veleprodajnim poslovanjem HT-a. Štoviše, HT je u posljednje 2 godine poduzeo niz strukturalnih i organizacijskih promjena vezano za svoju tehničku granu, a koje promjene imaju upravo za cilj objedinjavanje srodnih tehničkih funkcija i sličnih poslova unutar istih tehničkih organizacijskih jedinica, s ciljem efikasnijeg korištenja oskudnih resursa te s ciljem unapređenjem postojećih tehničkih procesa. HT će u posebnom dokumentu dostaviti HAKOM-u detalje vezane za organizacijske promjene svoje tehničke grane, u cilju detaljnijeg pojašnjenja zašto razdvajanje tehničara unutar tehničke grane nema smisla i vodi isključivo smanjenju efikasnosti postojećih, u ovom trenutku nedostatnih resursa te smanjenju učinkovitosti procesa. S obzirom da se radi o povjerljivim internim podacima HT-a, HT će ih dostaviti HAKOM-u zasebno, u formi povjerljivog dokumenta.</p> <p>Ako se dakle uzme u obzir cjelovita odredba točke 29. Preporuke Komisije, te ako se potreba za razgraničenjem u</p>	
--	---	--

	<p>dostupnosti podataka između „osoblja koje sudjeluje u maloprodajnim aktivnostima“ i „osoblja koje je uključeno u poslovne strukture SMP operatora koje su odgovorne za upravljanje pristupom veleprodajnim ulaznim proizvodima“ promotri u kontekstu cilja koji se želi postići, a to je sprječavanje neovlaštenog pristupa podacima o <u>planovima razvoja i napretku konkurenata</u>, jasno je da tehničko osoblje koje odrađuje isključivo zadatke tehničke prirode na terenu u svrhu aktivacija/deaktivacija/otklona kvara, nevezano za vrstu korisnika ili činjenicu o kojem je operatoru riječ, nije predmet ove odredbe.</p> <p>Ovdje je važno istaknuti kako se i u Pratećem dokumentu Europske Komisije uz Preporuku EK o gigabitnoj povezivosti, čija je svrha detektirati razloge zbog kojih se Preporuka usvaja a čime se indirektno daje i dodatno pojašnjenje odredaba Preporuke, potvrđuje gore navedeno tumačenje točke 29. Preporuke EK.</p> <p>Tako se i u Pratećem dokumentu (kao uostalom i u točki 29. Preporuke) ističu izazovi koji mogu nastati uslijed asimetrije informacija između maloprodajne jedinice SMP operatora i alternativnih tražitelja veleprodajnog pristupa ukoliko bi podaci o planovima razvoja alternativnih operatora, koji eventualno mogu biti dostupni poslovnoj jedinici za veleprodaju, postali dostupni maloprodajnoj jedinici SMP operatora. Utoliko se i u Pratećem dokumentu navodi kako regulatori trebaju osigurati da maloprodajna jedinica SMP operatora ne bude informirana o razvoju mreže i/ili napretku konkurenata (tražitelja veleprodajnog pristupa).</p> <p>Međutim, nigdje u Pratećem dokumentu, kao uostalom ni u točki 29. Preporuke EK, nije navedeno da bi se rizik asimetrije podataka nalazio u tehničkim aktivnostima koje odrađuje tehničko osoblje na terenu. Dapače, Prateći dokument je po tom pitanju jasan jer kaže kako regulator treba osigurati da <u>maloprodajni odjel/jedinica</u> vertikalno integriranog SMP</p>	
--	--	--

	<p>operatora ne bude unaprijed informiran o razvoju mreže i/ili napretku konkurenata u slučajevima kada bi takvo znanje moglo pružiti SMP operatoru konkurentsku prednost¹, a da se praćenje ispunjenja takve obveze treba provoditi kroz godišnja izvješća SMP operatora u kojima se dokumentiraju prakse SMP operatora s ciljem sprječavanja protoka informacija iz veleprodaje prema maloprodaji uz neizostavno ovlaštenje regulatora istraživati i procesuirati svaku varijantu nepropisnog korištenja informacija o konkurenciji od strane SMP operatora za vlastitu konkurentsku prednost.</p> <p>S obzirom da je HT-ovo tehničko osoblje organizacijski izdvojeno kako iz maloprodajnog odjela/jedinice tako i veleprodajnog odjela/jedinice, te da utoliko neovisni tehnički servisi niti nisu predmet točke 29. Preporuke EK, a da HT ima implementirana stroga pravila Kineskog zida kojima se sprječava bilo kakav protok informacija iz HT-ove veleprodajne jedinice prema HT-ovoj maloprodajnoj jedinici, smatramo da je preporučeni regulatorni pristup opisan u točki 29. Preporuke EK već zadovoljen od strane HT-a.</p> <p>Dakle, ni Prateći dokument ni Preporuka EK niti jednom svojom odredbom ne daju regulatoru ovlaštenje odrediti SMP operatoru regulatornu obvezu funkcionalnog razdvajanja u dijelu tehničkog osoblja koje odrađuje tehničke aktivnosti na terenu, te je stoga pozivanje na točku 29 Preporuke EK u svrhu argumentacije HAKOM-a za točku II dispozitiva prijedloga Odluke, koja de facto predstavlja nametanje HT-u regulatorne obveze funkcionalnog razdvajanja HT-ovih tehničara na zasebne poslovne cjeline, suštinski pogrešno i promašeno.</p>	
--	--	--

¹ *In crafting non-discrimination plans, NRAs should be sensitive to the need to ensure that the SMP operator does not use information about the deployment plans of alternative operators for its own competitive advantage. In particular, NRAs should ensure that the retail arm of a vertically integrated SMP operator is not informed in advance of network deployments and/or the evolution of competitors in cases where this knowledge might provide the SMP operator with a competitive advantage. We recommend that the successor recommendation oblige SMP operators (except for those where the risk of abuse of information is low, such as wholesale-only operators) to provide an annual report documenting its practices in this regard, any known allegations of violation, and any corrective actions that it has taken. Beyond this, NRAs must have both the authority and the responsibility to investigate any allegations that the SMP operator has improperly used information about the plans of competitors for its own competitive advantage, and to impose dissuasive penalties if and as appropriate.*, Prateći dokument uz Preporuku EK o gigabitnoj povezivosti, Brussels, 6.2.2024, SWD(2024) 18 final, str. 162.

		<p>Prijedlog</p> <p>Nakon detaljne analize točke II dispozitiva prijedloga Odluke i argumentacije koju HAKOM navodi u obrazloženju odluke kao pravni temelj za određivanje takve obveze, zaključujemo da je točka II prijedloga odluke HAKOM-a materijalno-pravno pogrešna, protivna prisilnim propisima te je treba brisati.</p>	
4.	HT	<p>Ad. 2. U cilju izjednačavanja veleprodajnih i maloprodajnih procesa u okviru prijedloga Odluke, potrebno je definirati da operatori korisnici uvijek sami grade instalaciju u stanu čime bi se izjednačio broj ulazaka u prostore krajnjih korisnika za maloprodajni i veleprodajni proces te postiglo optimalno korištenje tehničkih resursa HT-a i operatora korisnika</p> <p>Osim što točkom II dispozitiva prijedloga Odluke HAKOM HT-u određuje obveze da u veleprodajnim aktivnostima iz točke I dispozitiva (aktivacije, deaktivacije, prijave i otklon kvara za veleprodajne usluge) ne sudjeluju osobe koje su izravno ili neizravno uključene u maloprodajne aktivnosti HT-a, HAKOM u svojoj Odluci određuje obvezu osigurati da se u istim tim veleprodajnim aktivnostima omogućiti uslugu HT tehničara na isti način kako je omogućena maloprodajnim jedinicama HT.</p> <p>Konkretno, HAKOM navodi kako HT-ove maloprodajne jedinice trenutno koriste HT-ove tehničare za obavljanje aktivnosti koje su istovjetne aktivnostima u postojećem veleprodajnom procesu, ali i za obavljanje maloprodajnih aktivnosti kod krajnjeg korisnika (dostava, spajanje i aktivacija CPE opreme kod realizacije maloprodajne usluge, popravak CPE opreme, prikupljanje CPE opreme prilikom deaktivacije maloprodajne usluge i slično) koje istovremeno nisu omogućene operatorima korisnicima. HAKOM dalje navodi kako HT-ova maloprodaja zbog toga ostvaruje prednost u smislu manjeg broja dolazaka u prostor krajnjeg korisnika te</p>	<p>Ne prihvaća se</p> <p>Prije svega, potrebno je naglasiti kako ovaj prijedlog dolazi u izrazito kasnoj fazi postupka donošenja odluke o uvođenju Eol modela (faza drugog kruga javnog savjetovanja, nakon što je već prošla faza HT-ovog prijedloga uvođenja Eol-a i prvog javnog savjetovanja), pri čemu je važno naglasiti da HT ranije nije iznosio ovaj prijedlog. Usvajanje navedenog prijedloga u ovoj fazi bi zahtijevalo provođenje još jednog javnog savjetovanja jer je riječ o odredbi oko koje se uopće nije provelo javno savjetovanje.</p> <p>Neovisno o tome, HAKOM smatra da je HT-ov prijedlog da se operatorima korisnicima onemogućiti odabir da instalaciju u prostoru krajnjeg korisnika gradi HT kako bi se izjednačili procesi koji vrijede za maloprodajnu jedinicu HT-a i operatore korisnike veleprodajnih usluga jer na taj način tehničari ne bi dva puta ulazili u prostor krajnjeg korisnika u suštini pogrešan i neprihvatljiv. Naime, HT-ovim prijedlogom ne bi došlo do izjednačavanja procesa u ključnom detalju, a to je:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ili da isti tehničar obavlja veleprodajne aktivnosti koje prethode aktivnostima u prostoru krajnjeg korisnika i aktivnosti u prostoru krajnjeg korisnika 2. ili da različiti tehničari obavljaju veleprodajne aktivnosti koje prethode aktivnostima u prostoru krajnjeg korisnika i aktivnosti u prostoru krajnjeg korisnika <p>Naime, iz HT-ovog prijedloga proizlazi da bi za operatore korisnike i dalje dva različita tehničara obavljala te aktivnosti (uz jedinu promjenu da bi sada i postavljanje instalacije u prostoru krajnjeg korisnika obavljao tehničar operatora korisnika), dok bi za HT-ovu maloprodaju sve aktivnosti i dalje obavljao isti tehničar.</p>

stoga nameće da se sukladno EoI načelu osigura istovjetnosti proces kako za maloprodaju tako i za veleprodaju.

HT-ovo shvaćanje ove obveze iz inicijalne odluke je bilo kako se HT-u nameće obveza komercijalnog tehničara sukladno kojoj bi HT-ovi tehničari bili dužni vršiti aktivnosti koje su direktno vezane za aktivaciju maloprodajnih usluga koje su prodane krajnjem korisniku. S obzirom da je iz ovog prijedloga Odluke pojašnjeno kako je ključno osigurati da je proces isti za veleprodaju kao i za maloprodaju, HT smatra kako je isto već osigurano, a da do razlike prvenstveno dolazi iz razloga što operatori korisnici u pravilu odabiru da im instalaciju u stanu gradi HT umjesto oni sami.

Naime, uvažavajući trenutno važeću Standardnu ponudu HT-a za uslugu pristupa pasivnoj pristupnoj svjetlovodnoj mreži na lokaciji distribucijskog čvora za svjetlovodne distribucijske mreže i Standardnu ponudu HT-a za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa (Standardne ponude) te specifikaciju aktivnosti i zadataka koje je HAKOM uvažio u postupku definiranja jednokratnih naknada, HT je dolje u tablicama dao usporedni pregled jednog veleprodajnog i maloprodajnog uključenje.

FA-PON – novi korisnik

Status završenosti FTTH	Aktivnost	Maloprodajno uključenje	Veleprodajno uključenje	Zaključak s aspekta istovjetnosti procesa
FTTH infrastruktura dostupna do	Ranžiranje na distribucijskom čvoru	HT tehničar	HT tehničar	

Nadalje, proces vezano uz način izgradnje svjetlovodne instalacije u prostoru krajnjeg korisnika HT treba definirati u novim procesima, pri čemu je potrebno osigurati istovjetnost procesa za maloprodajne jedinice HT-a i za operatore korisnike, poštujući sve odredbe ove odluke, uključujući i obvezu savjetovanja s operatorima korisnicima. Dakle, HT je u okviru tog postupka slobodan definirati sve procese, uz obvezne konzultacije sa svim operatorima korisnicima veleprodajnih usluga, na način da se procesi izjednače za HT-ove maloprodajne jedinice i za operatore korisnike. Važno je da HT pritom uzme u obzir i sve okolnosti poput vlasničkog tretmana svjetlovodne instalacije u prostoru krajnjeg korisnika, kao i mogućnost što lakše primjene novog procesa u praksi.

HAKOM napominje da se svi razumni prijedlozi operatora korisnika u postupku savjetovanja trebaju razmotriti i usvojiti, a ako se ne usvoje, u izvješću o provedenom savjetovanju koje se dostavlja HAKOM-u moraju argumentirano obrazložiti razlozi neprihvatanja. Također, HAKOM ističe da zadržava pravo naknadno intervenirati i odrediti procese na način da se u iste ugrade svi prijedlozi operatora korisnika koje će HAKOM ocijeniti razumnima.

		<p>etažnog ormarića unutar zgrade odnosno do kutije na obiteljskoj kući – potrebno izgraditi kućnu instalaciju</p>	<p>Izgradnja kućne instalacije i instalacija ONT-a</p>	<p>HT tehničar</p>	<p>Tehničar od operatora korisnika gradi kućnu instalaciju</p>	<p>Proces istovjetan. Oba procesa imaju trošak dva izlaska na teren, jedan za ranžiranje drugi kod krajnjeg korisnika (različite aktivnosti i lokacije). Tehničar operatora korisnika kao i HT po izgradnji kućne instalacije može odmah instalirati i svoju opremu te nema potrebe za dodatnim izlaskom na teren.</p>
	<p>FTTH infrastruktura dostupna do izvoda - potrebno izgraditi svjetlovodnu infrastrukturu od obiteljske kuće do izvoda postojeće svjetlovodne infrastrukture</p>	<p>Ranžiranje na distribucijskom čvoru</p>		<p>HT tehničar</p>	<p>HT tehničar</p>	<p>Proces istovjetan. Oba procesa imaju trošak dva izlaska na teren, jedan za ranžiranje drugi kod krajnjeg korisnika (različite aktivnosti i lokacije). Tehničar operatora korisnika kao i HT po izgradnji kućne instalacije može odmah instalirati i svoju opremu te nema potrebe za dodatnim izlaskom na teren. Vanjski izvođač gradi svjetlovodnu infrastrukturu od izvoda do kutije na obiteljskoj kući, nakon čega aktivnosti</p>
<p>Izgradnja svjetlovodne infrastrukture od obiteljske kuće do izvoda postojeće svjetlovodne infrastrukture</p>			<p>HT Vanjski izvođači</p>	<p>HT Vanjski izvođači</p>		
<p>Izgradnja kućne instalacije i instalacija ONT-a</p>			<p>HT tehničar</p>	<p>Tehničar od operatora korisnika gradi kućnu instalaciju</p>		

				preuzima HT tehničar/tehničar od operatora korisnika.
--	--	--	--	--

FA-PON – postojeći korisnik

Status završenosti FTTH	Aktivnost	Maloprodajno uključene	Veleprodajno uključene	Zaključak s aspekta istovjetnosti procesa
FTTH infrastruktura dostupna do ONT uređaja	Ranžiranje na distribucijskom čvoru	HT tehničar	HT tehničar	
	Instalacija ONT-a	HT tehničar	Tehničar od operatora korisnika	Proces istovjetan. Oba procesa imaju trošak dva izlaska na teren, jedan za ranžiranje drugi kod krajnjeg korisnika (različite aktivnosti i lokacije). Tehničar operatora korisnika kao i HT po aktivaciji usluge ide kod krajnjeg korisnika i instalira svoju opremu.

NBSA – novi korisnik

Status završenosti FTTH	Aktivnost	Maloprodajno uključene	Veleprodajno uključene	Zaključak s aspekta istovjetnosti procesa
FTTH infrastruktura	Ranžiranje na distribuciji	HT tehničar	HT tehničar	

	<p>dostupna do etažnog ormarića unutar zgrade odnosno do kutije na obiteljskoj kući – potrebno izgraditi kućnu instalaciju</p>	<p>skom čvoru</p>			<p>Operator korisnik sukladno trenutno važećoj SP bira hoće li sam graditi kućnu instalaciju ili će istu osigurati HT. U slučaju da operator korisnik odabere da sam gradi kućnu instalaciju, njihov tehničar po izgradnji iste u sklopu istog izlaska na teren može odmah instalirati i svoju opremu (HT je operatorima dostavio zalihe ONT-ova te pristup HT SMC-u u slučaju problema pri aktivaciji usluge) te nema potrebe za dodatnim izlaskom na</p>	<p>Trenutno važeća SP omogućava da istovjetnost maloprodajnog i veleprodajnog procesa. Naime, u slučaju da operator korisnik odabere da sam gradi instalaciju u stanu, oba procesa imaju trošak dva izlaska na teren, jedan za ranžiranje drugi kod krajnjeg korisnika (različite aktivnosti i lokacije). Tehničar operatora korisnika kao i HT po izgradnji kućne instalacije može odmah instalirati i svoju opremu te nema potrebe za dodatnim izlaskom na teren čime se osigurava istovjetnost procesa. Potreba za dodatnim izlaskom tehničar operatora korisnika na teren je rezultat odabira operatora koji u pravilu biraju da HT gradi kućnu instalaciju.</p>
--	--	-------------------	--	--	--	--

			teren. Operatori u pravilu odabiru da kućnu instalaciju osigurava HT što za posljedicu ima to da je potreban dodatni izlazak na teren.	
FTTH infrastruktura dostupna do izvoda - potrebno izgraditi svjetlovodnu infrastrukturu od obiteljske kuće do izvoda postojeće svjetlovodne infrastrukture	Ranžiranje na distribucijskom čvoru	HT tehničar	HT tehničar	Proces istovjetan. Oba procesa imaju trošak dva izlaska na teren, jedan za ranžiranje drugi kod krajnjeg korisnika (različite aktivnosti i lokacije). Tehničar operatora korisnika kao i HT po izgradnji kućne instalacije može odmah instalirati i svoju opremu te nema potrebe za dodatnim izlaskom na teren.
	Izgradnja svjetlovodne infrastrukture od obiteljske kuće do izvoda postojeće svjetlovodne infrastrukture	Vanjski izvođači	Vanjski izvođači	
	Izgradnja kućne instalacije i instalacija ONT-a	HT tehničar	Tehničar od operatora korisnika gradi kućnu instalaciju	Vanjski izvođač gradi svjetlovodnu infrastrukturu od izvoda do kutije na obiteljskoj kući, nakon čega aktivnosti preuzima HT tehničar/tehničar od operatora korisnika.

NBSA – postojeći korisnik

Status završenosti FTTH	Aktivnost	Maloprodajno uključenje	Veleprodajno uključenje	Zaključak s aspekta istovjetnosti procesa
FTTH infrastruktura dostupna do ONT uređaja	Aktivacija maloprodajne usluge	HT tehničar	Tehničar od operatora korisnika. Izuzetak postoji u slučajevima kada je potrebno zamijeniti HT combo ONT (ONT i router u jednom uređaju), kada HT tehničar stigne kod krajnjeg korisnika prije tehničara operatora korisnika, HT tehničar tada mijenja combo ONT s samostalnim ONT uređajem. Ukoliko tehničar operatora korisnika dođe prvi tada jedino on sudjeluje u aktivaciji kod krajnjeg korisnika.	<p>Razlika u procesu postoji u slučaju aktivacija postojećih korisnika kod kojih je potrebno zamijeniti combo ONT s ONT uređaje.</p> <p>S ciljem izjednačavanja procesa HT predlaže da se izbacikorak zamjene combo ONT-a s ONT uređajem, čime bi se oba procesa svela na jedan izlazak tehničara kod krajnjeg korisnika.</p>

Prijedlog

S obzirom na prethodno navedeno, proizlazi kako su trenutno važeći procesi maloprodajnog i veleprodajnog uključanja već danas u skladu s EoI načelom, a do razlike dolazi samo u slijedećim situacijama:

- a) operator korisnik u slučaju uključanja novog NBSA korisnika odabire da kućnu instalaciju gradi HT
- b) operator korisnik traži uključanje za postojećeg korisnika koji koristi HT usluge te mu je HT instalirao combo ONT.

S ciljem potpunog izjednačavanja procesa za situacije navedeno pod točkom a) HT predlaže izmijeniti veleprodajni proces na način da operatori korisnici ne mogu naručivati izgradnju kućne instalacije od HT-a nego istu uvijek sami osiguraju.

Implementacijom predložene izmjene nestaje potreba za dva ulaska u prostorije krajnjeg korisnika, te tehničar operatora korisnika po izgradnji kućne instalacije odmah može i instalirati svu potrebnu opremu kod krajnjeg korisnika. Predložena izmjena ne predstavlja značajnu promjenu za operatore korisnike s obzirom da već danas za jedan dio korisnika biraju sami graditi instalaciju u stanu, što potvrđuje da su već danas osigurani svi potrebni preduvjeti, gdje prvenstveno ističemo to da HT već danas operatorima korisnicima dostavlja zalihe ONT uređaja te im je omogućen pristup HT SMC s ciljem rješavanja problema ukoliko postoji problem s profilom.

HT ističe kako predložena izmjena osim što osigurava istovjetan proces za maloprodajno i veleprodajno uključanje, ravnomjerno raspoređuje i teret s aspekta samih resursa s obzirom da svaki od operatora samostalno mora osigurati resurse potrebne za uključanje vlastitih korisnika. Naime, HT je svojim komentarima detaljno obrazložio probleme s pronalaskom potrebnih resursa te i dalje ostajemo pri svim navodima koji su tada izneseni.

		<p>Vežano za situaciju navedenu pod točkom b), HT s ciljem izjednačavanja procesa HT predlaže da se izbací korak zamjene combo ONT-a s ONT uređajem, čime bi se oba procesa svela na jedan izlazak tehničara kod krajnjeg korisnika. Uvažavanjem izmjena koje predlaže HT, veleprodajni proces bi kao i maloprodajni predviđao jedan izlazak tehničara kod krajnjeg korisnika u sklopu kojeg bi predmetni tehničar u sklopu tog izlaska instalirao potrebe uređaje te izvršio aktivaciju usluge.</p>	
5.	HT	<p>3. Ostali komentari</p> <p>A. Prijelazno rješenje u smislu omogućavanja udaljenog pristupa svim krajnjim točkama sučelja za programiranje aplikacija (API) omogućiti samo ukoliko postoji stvarni interes operatora korisnika za spajanje</p> <p>HT pozdravlja što je HAKOM u točki IX dispozitiva prijedloga Odluke omogućio prijelazno rješenje sukladno kojem je HT do 30. travnja 2025. dužan omogućiti rješenje sukladno kojem se zahtjevi koje operatori korisnici dostavljaju putem Service ordering i Fault management API-ja prvo evidentiraju u veleprodajnom CRM sustavu, a iz kojeg se onda dalje kreiraju zahtjevi prema IT OSS (eng. OSS, Operational Support System) sustavima.</p> <p>Međutim s ciljem što efikasnijeg korištenja IT resursa HT predlaže da HAKOM u konačnoj verziji odluke definira kako je HT dužan implementirati prijelazno rješenje samo u slučaju da neki od operatora korisnika iskaže interes za korištenjem prijelaznog rješenja.</p> <p>S tim ciljem HT bi po donošenju konačne odluke pozvao operatore da iskažu interes za korištenjem prijelaznog rješenja te u slučaju da niti jedan od operatora u rok ud 14 dana ne</p>	<p>Ne prihvaća se</p> <p>HT-ov prijedlog bi bio razuman u slučaju kada bi se odluka odnosila samo na postojeće operatore korisnike HT-ovih veleprodajnih usluga te kada ne bi postojala mogućnost da se od dana stupanja na snagu ove odluke ne pojavi potpuno novi operator korisnik veleprodajnih usluga HT-a.</p> <p>Međutim, HAKOM smatra da HT-ov prijedlog nije prihvatljiv upravo iz razloga ako se u međuvremenu pojave operatori korisnici koji trenutno uopće ne koriste HT-ove veleprodajne usluge niti postojeći B2B sustav. Stoga je barem zbog takvih operatora potrebno što ranije implementirati novi B2B komunikacijski kanal kako bi se izbjegla situacija da se ti operatori spajaju na stari B2B sustav, pa da onda prelaze na novi B2B sustav.</p>

		<p>potvrdi interes, HT ne bi bio dužan razvijati prijelazno rješenje koje djelomično zahtjeva razvoj funkcionalnosti koji se ne uklapaju u konačno rješenje nego bi odmah sve resurse usmjerio u implementaciju konačnog rješenja kako bi isto bilo spremno u roku koji je definiran odlukom.</p>	
6.	HT	<p>B. Pokrenuti postupak izmjene Standardnih ponuda u dijelu revizije naknada za kašnjenje i tolerancija kako bi izmjene u tom dijelu i stupile na snagu najkasnije s odlukom HAKOM-a o uvođenju modela istovjetnih ulaznih proizvoda (Eol)</p> <p>HT razumije odluku HAKOM-a da izmjene koje je HT predložio u dijelu rokova, uvođenja tolerancije te iznosa naknada za kašnjenje nisu predmet ovoga postupka te kako će HT-ovi prijedlozi biti predmet drugog postupka.</p> <p>Međutim, HT još jednom ističe kako je od velike važnosti da HAKOM s tim postupkom započne što prije, a sve kako bi se što prije (najkasnije do stupanja na snagu odluke HAKOM-a o uvođenju modela istovjetnih ulaznih proizvoda) otklonile brojne nelogičnosti koje je HT naveo u svom prijedlogu, a od kojih posebno ističemo činjenicu da se danas operatorima korisnicima višestruko više isplati imati veleprodajnu liniju u kvaru nego imati aktivnog veleprodajnog korisnika. Sustav naknada za kašnjenje koje su zbog iznimno visokih nominalnih iznosa po danu operatorima korisnicima postale dodatan izvor prihoda uz odredbe Standardne ponude koje zanemaruju činjenicu da je apsolutno nemoguće 100% zahtjeva realizirati u roku slijedom čega su kašnjenja u određenom dijelu neizbježna, potrebno je hitno revidirati slijedom čega molimo HAKOM da što prije nastavi s predmetnim postupkom.</p>	<p>Kao što je HAKOM i naveo u odgovorima na komentare na prvi prijedlog odluke, HAKOM će navedeni postupak pokrenuti u najkraćem mogućem roku.</p>
7.	Telemach	<p>U odnosu na točku I. stavak 1. Prijedloga odluke Telemach predlaže sljedeće.</p>	<p>Ne prihvaća se</p>

		<p>Obvezu istovjetnog procesa provjere dostupnosti usluga nužno je definirati, uz veleprodajne usluge putem svjetlovodne mreže, i za veleprodajne usluge putem bakrene mreže. Uzimajući u obzir da se ova Odluka primjenjuje i na procese koji se odnose na veleprodajne usluge koje se pružaju putem bakrene mreže, ako ne prije onda od 1. siječnja 2028. godine, svakako je radi transparentnosti i buduće nediskriminacije potrebno u ovoj Odluci definirati da proces, odnosno informacije o dostupnosti za veleprodajne usluge putem bakrene mreže moraju operatorima korisnicima biti omogućene na isti način i u istom opsegu kao i maloprodajnim jedinicama Hrvatskog Telekomu d.d.</p>	<p>HAKOM je analizama tržišta M1 i ex-M3b odredio HT-u obvezu uvođenja Eol modela samo za usluge velikog kapaciteta na nekonkurentnim područjima, odnosno za veleprodajne usluge putem svjetlovodne mreže na tim područjima.</p> <p>HAKOM je u točki IX. odredio rok do kojeg HT mora omogućiti API rješenje i za usluge na bakrenoj mreži s obzirom da je HT sam predložio da se uspostavi jedinstveno API sučelje, neovisno o tehnologiji, koje će omogućiti da operatori mogu u potpunosti prestati koristiti postojeće B2B sučelje najkasnije do kraja 2027.</p> <p>U skladu s obvezom transparentnosti i nediskriminacije, informacije o dostupnosti za veleprodajne usluge putem bakrene mreže moraju operatorima korisnicima biti omogućene na isti način i u istom opsegu kao i maloprodajnim jedinicama HT-a. Stoga će uspostavom pristupa API sučelja za veleprodajne usluge na bakru biti omogućena transparentnost i nediskriminacija kako je predloženo od strane Telemacha.</p>
8.	Telemach	<p>U odnosu na točku XIII. Prijedloga odluke Telemach predlaže sljedeće.</p> <p>Obzirom na to da je HAKOM ovom Odlukom dao Hrvatskom Telekomu d.d. mogućnost odluke između dva procesa (ukidanje provjere tehničara na terenu za bakar i svjetlovod za operatore korisnike ili uvođenje provjere tehničara za maloprodajnu jedinicu Hrvatskog Telekomu d.d.) kao i potpunu slobodu u definiranju procesa provjere dostupnosti, provjere tehničke mogućnosti, procesima aktivacije, deaktivacije, promjena i otklona kvara, kao i definiranja jednokratnih naknada za aktivnosti za koje trenutno nisu određeni iznosi naknada, odnosno za koje je potrebno usklađenje, Telemach ne može dati konkretne komentare te zadržava pravo da iste iznese naknadno.</p> <p>Naime, tek nakon što se održe radionice između Hrvatskog Telekomu d.d. i operatora korisnika bit će vidljivo u kojem smjeru će se definiranje procesa razvijati i hoće li biti moguće postići sporazum između Hrvatskog Telekomu d.d. i ostalih operatora, a na zadovoljstvo svih uključenih. U ovoj fazi,</p>	<p>HAKOM će dalje u postupku voditi računa o komentaru Telemacha.</p>

	<p>možemo samo apelirati na HAKOM da prilikom izmjena Standardnih ponuda Hrvatskog Telekom d.d. ne dozvoli da se EoI model definira na način koji neće biti prihvatljiv operatorima korisnicima, odnosno koji će na bilo koji način umanjiti opseg informacija ili mogućnosti koje operatori korisnici danas imaju na raspolaganju putem B2B sučelja ili dovesti do mogućnosti praktičnog diskriminatornog ponašanja Hrvatskog Telekom d.d.</p>	
--	---	--